

TESOUROS, CASTELLOS Y CASQUEIROS

Úa tarde en Ouria (Bual)

A casa de Barres, hai us anos, antias de que sufrira úa reforma

↓ Entrambasauguas

Regueiros amansaos pola mao da xente que sabe fer verdegar os praos das súas veiras, ríos que baxan entre carbayos y pedras chías de mofo y, nel alto, os cordales unde as uces y a gancella cubren restos hestóricos d'hai miles d'anos. Imos camín d'Ouria, un llugar de Bual nún dos muitos valles qu'alimentan el Río Porcía.

Subir al son del Río Porcía, seguindo pola carretera que vén dende A Roda (Tapia) ou dende Sueiro (El Franco) é sempre un gusto prá vista. A condición é que nun miremos pr'arriba y nun véxamos el color azulao das prantacióis masivas de calitros. D'este xeito, os nosos oyos han a poder disfrutar dos restos del paisaxe atlántico qu'acompañou a vida da xente d'estas terras por muitos centos d'anos: praos d'herba briza y neta moyaos por un río como el Porcía que nos fai renemstrar hestorias de mineiría romana, de mazos, de ferreirías, de molinos..., y que vai correndo axeitín á solombra mesta d'umeiros, prádanos y bidureiras.

Al son del Porcía vai a canal que levaba el auga desviada pras minas de Silva (Salave) pra llavar allí el ouro qu'alimentou as campañas militares del Imperio Romano, pero hoi contentámonos con mirar pra os lugares que velan el sou paso: Os Muliusno-

vos, A Viguía, Xarén, As Pontes, As Fonsarias, A Barrosa, El Sanchín, Llagar... Xa hai us quilómetros que salimos del conceyo de Tapia y qu'entramos nel conceyo de Castripól pero na Retorta desviámonos á esquerda y, pasando porriba del Porcía, subimos por úa carretería estreita que sube al pé del Río da Falcueira trazando a fronteira entre este último conceyo y el de Bual. Á dereta llougo imos ver A Falcueira, pico chameiro pola súa pedra marella y unde cuntan qu'antano as brutes poñían os sous niños. Un pouco máis alló, núa volta, ta a desviadeira que nos pode llevar al tamén guapísimo Val d'Obanza. Outró día será.

Despóis d'úa subida con mil y úa voltas entre carbayeiros y castañeiros, el valle vaise abrindo y os praos y as terras anúnciannos que tamos chegando á Veigadouria. El brillo das foyas trembúas dos álamos y del llouxao das casas señalan este lugar qu'é cabeza da parroquia del mesmo nome. Nun paramos nin seguimos pra Rozadas, unde el viaxe tamén nos

había prestar. Coyemos miyor á dereta, antias d'entrar na Veigadouria, pola pista que nos lleva a Ouria.

Imos buscando noticias da fábrica de curtidos que se fundou allí hai moitos anos, a finais del siglo pasao. Na Casa de Barres, que fora el ama d'aquellos intentos industrializadores na parroquia, cuntannos el pouco que saben d'aquella época. Xa nun quedan ve-yos que podan recordar el tránsito da xente cos carros del país empicaos de paraza de carbayo y castañeiro, rinchando camín da fábrica, unde ya compraban pral proceso de curtido, pero si queda nel acordanza ouguillo cuntar. Nel llaio da casa que mira prá súa capiya —qu'a Casa de Barres vese qu'era casa grande y as casas grandes tein capiya— taban as oficinas unde se fían os pagos y os obreiros iban cobrar. Alló nel ano vinte d'esta década el negocio acabó y pouco tempo despóis tamén morréu el amo y fundador del negocio, D. José M. Barres Villamil.

Debaxo da Casa de Barres, al pé da pista que sube a Ouria, queda a esquina d'úa parede tapada polos artos, qu'é el único resto que queda del edificio da fábrica de curtidos. Allí taba a mola de granito que tiraba úa parexa de bois pra desfer a casca y qu'acabóu tapada polas obras da pista. Tamén allí había us pozos cuadraos d'us dous metros de fondo unde se curtían os peleyos de vaca que compraban á xente dos alrededores.

Das instalacións da fábrica namáis queda el sitio unde apilaban a casca y qu'einda chaman *El Casqueiro*, un cabanón chamadeiro, de muita altura, sostenido por doce pilares de pedra mui ben paredaos. Nestos tempos que tanto se fala d'arqueoloxía industrial, de manter esas señas da nosa hestoria econó-

El Casqueiro

mica, un edificio como éste chama el atención pol sitio unde ta, na entrada d'Ouria, un lugarín del interior d'un conceyo como el de Bual unde el paisaxe da llabranza y el gao é el que predomina. Como todas estas instalacións que podíamos chamar pre-industriales, integráronse ben nel entorno porque se fixeron cos mesmos materiales constructivos qu'el resto das casas: madera, pedra, barro y llouxa. Hoi, al buscarye os amos outros usos —pra guardar os rollos de silo y moitos outros trastes—, cambiáronye un daqué as trazas, al xuntar con úa parede de ladriyos tres columnas que fain úa das esquinas.

Un detalle da estrutura del llouxao

Peró nun é el único resto del pasao en Ouria, porque cada sitio pra unde miremos hanos a falar d'hestoria. Del cordal al suroeste d'Ouria, d'esos sitios unde reina a gancella y siguen vivos na boca da xente topónimos tan sonoros como *El Campo de Carrondio*, *El Llombo del Pereiro Llongo* ou *El Chao de María Llabrada*, unde agora os del llugar de Brañallibrel lluitan col monte pr'amañar pradeirías, tamén hai que falar. Y é que dos tempos máis remotos quedan túmulos allí, nel *Pico da Fulgueirosa*, irmaos dos moitos qu'hai nel mesmo conceyo, en Penouta ou en Penácaros. Naquel pico cuntaban os veyos de tesouros que nun los descubría úa reya pero si úa oveya escarbando cua pata.

Nel mesmo Ouria, embaxo, tán os caleiros da *Pena del Furoco*, outro resto cuase industrial, unde a xente fía cal pra botar nas terras y pra fer as casas. Cruzamos el llugar y chegamos al sitio que chaman *El Castellón*. Pra chegar a él pasamos por úa xanzúa tomada polos artos que chaman *A Furada*. Topónimos tan claros nun nos poden falar máis que d'un castro dos moitos que dominan el paisaxe asturiano. Castañeiros, carbayos y bidurerias esconden un relieve unde a mao del ser humano furóu y xancióu hasta fer un sitio seguro pra vivir y controlar el paso del valle que ten al pé. Debaxo vemos A Veigadouria; enfrente, nel outra lladeira, A Cabana y Carbayal; á nosa dereta, alló enriba, pra detrás del Vouveyo, Rozadas, al pé de Penouta.

Mentres volvemos pra Ouria por un camín chen de *xinxebre* en flor, vemos el llouxao da Capiya de San Bras, na mesma lladeira del castro, nel sitio que chaman *A Ermita*.

Otro día ha ser pero, da qu'el sol se vai poniendo y femos compañía al Porcía nel sou viaxe hasta el mar, prometémonos volver con máis vagar a Ouria y a súa contornada, pra ver todo máis apouso: os camións que llevan al monte, y as súas fontes, as súas senras, dalgúas d'ellas einda llabradas, y as súas casas, einda muitas conservadas cua súa feitura tradicional, cuas ventanías, cua pedra apardazada y el mouro das llouxas, cos teixos y os lloureiros defendéndolas del vento.